

Når blir galt riktig?

Mye som er riktig norsk, har en gang vært feil. Når feilen er blitt vanlig nok, må den godtas.

PUBLISERT 8. mai 2012

Det kalles språkutvikling. «Virak» betydde sterk ros. Nå brukes det ikke om annet enn oppstyr og spetakkel. Det er ingen vits i å regne dette som feil lenger. Vi skal se på to språklige trekk på rask vei oppover.

Det første er at konjunksjonsparet «både ... og» brukes sjeldnere enn «både ... men også», hvis en kan stole på resultatet av å google dem.

Det andre er at lange fremmedord kortes ned ved å kutte en stavelse som ligner, eller er helt lik, en annen stavelse i ordet. Fra gammelt av kjenner vi dette som en feil forfatteren ikke har ment, kalt haplologi: refere[re], opere[re], «Juryutvalet overlever i dag si innstilling» (Aftenposten, nynorsk) – alle verb på -ere er i faresonen. Det nye er at man, av uvitenhet eller ikke, men bevisst og i ramme alvor, skriver f.eks. feminitet for femininitet, autensitet for autentisitet, representivitet for representativitet. Tendensen styrkes av at engelsk også har den. Det er substantivene som går foran, noen av dem har titusenvis av treff. Tilsvarende adjektiver er ennå nokså fåtallige, men forekommer: «fakul[ta]tiv», «autorit[ta]iv», «klær med femin stil», «forbedret og mer representiv adkomst».

Spalteforfatteren er en motstander av denne utviklingen. Folk kan skrive «det er både sunt og godt» eller «det er sunt, men også godt», og slå opp i ordbok og få hjelp med å stave fremmedord.

Dag Gundersen, ordbokredaktør og professor i nordisk språkvitenskap

Teksten sto på trykk første gang i Tidsskrift for Norsk psykologforening, Vol 49, nummer 5, 2012, side 487